

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Evangelica Contra Horvm Temporvm Hæreses

In Qvibvs Quatuor Euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel hæretici hodie (maximè Caluinus & Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad hæreticorum dogmata impugnanda Catholici vti possunt

Antidotorum Evangelicorum D. Thomæ Stapletoni, S. Theol. Doctoris, & in Academica Louaniensi S. Script. Professoris Regij, Pars Altera - In Sacrosanctum Euangelium secundùm Ioannem

Stapleton, Thomas

Lvgdvni, 1595

3. Maria accepit libram vnguenti nardi pistici, & vnxit pedes Iesu, & extersit pedes eius capillis suis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39480

IN IOANNIS CAP. XII.

Maria accepit libram unguenti nardi pistici, & unxit pedes Iesu, & exersit pedes eius capillis suis.

Templorum
& altarium
cultus at-
que orna-
tus defen-
ditur.

Matt. 26.

Marc. 14.

Matt. 26.

NON incommode docet hic locus placere Deo sumptuosos cultus & ornatum splendidum, quum in Dei honorem & cultum illa impendantur, sicut in templorum ornatu & magnificentia, sive in sacramentorum administratione solemniter. Hoc enim pretiosum unguentum corpori humilitatis suae impensum ita probavit Christus, ut apud Matthaeum & Marcum contra murmuratum Iudaeorum dixerit, *Opus bonum operata est in me.* Si opus bonum erat, corpus Christi mortale, & quatenus mortale, videlicet propter sepulturam significandam (dixit enim Christus, *Ad sepeliendum me fecit*, id est, meam imminens mortem ac sepulturam hoc facto significavit tamen nesciens) pretioso unguento inungere; quis dubitare potest, opus bonum Deo que gratum illos operari, qui, optimè scientes quid & in qua finem agunt, vel templa quae domus Dei in Scripturis vocantur, & in quibus Deus praecipue colitur, sumptu pretioso abificant, vel altaria ornamentis splendidis exornant, ubi corpus Christi verum in passionis suae sacrosanctae commemorationem & consecratur & administratur? Voluit Christus in *cenaculo fratrum grandi*, id est, in loco amplo, & ornatissimo, Cenam illam suam celebrare, in qua sacrosancta corporis & sanguinis sui mysteria primum dispensavit. An non satis insinuavit in locis semper decentissimo id fieri se velle, de quo tunc dixit, *Facite in meam commemorationem?* Sed ut ad nostri Evangelii textum redeamus, placuit Christo & laudatur à Christo cultus corporis sui morituri & sepeliendi. Quanto magis placebit cultus corporis sui iam glorificati, & in gloriae suae passionis memoriâ, nostramque perpetuam salutem, verè nobis & realiter, tamen sacramentali modo, administrati! Non obstitit forma serui, & status externus humilis, quo minus hoc pretioso unguento ungeretur. Nec obstat debent species sacramentales, res vulgaris, quo minus Christum in eis rebus tum verè que contentum omni cultu & veneratione prosequamur. Maria ungens nesciebat se ad sepeliendum Christum hoc facere, id est, futuram eius brevi sepulturam hoc suo factu significare, & officium illud atque obsequium praestare quod post mortem frustra tentatura esset; volens enim non sepultum ungere, eum surrexisse inuenerat. Laudatur

minus à Christo, quia ex alia intentione bona hoc fecit, cum videlicet, vt magnum Prophetam & hospitem, omni honore dignum existimans. Quanto magis populus hodie fidelis, optimè sciens quem honorat, & in quem finem honorat, à Christo laudabitur, quum locum illum splendide exornat, in quo Christum accepturi sunt, non vt hospitem externis & corporalibus officiis excipiendum, sed vt animarum suarum hospitem dulcissimum, qui carne & sanguine suo illos pascet? Itane verò Christum in mensa recubentem pretioso vnguento honorare Maria potuit, & laudatur? Christum in mensa sacra nobis apponendum fidelis populus si pretiosi loci ornatu honorat, vituperabitur? Sed hæc est hodie hæreticorum stupida & crassa inscitia, vt quia interno cultu Deus præcipue colitur, idcirco externum omnem ab ipso respui & condemnari existiment. Quod perinde est ac si dicerent. Præcipuus honor, qui parenti à filio debetur, est amor & affectus filio dignus: ergo externa aliqua reuerentia parentem prosequi necessarium non est.

Inter alios hæreticos sic in hunc locum garrit Calvinus. *Vnctio quam Iudas culpabat, hoc nomine defenditur, quod sit sepulchralis. Ergo non probat Christus quasi ordinarium cultum, & cuius communis in Ecclesia esse debeat usus.* Primum *Caluini cauilla diluuntur.* non hoc solo nomine hanc vnctionem probauit Christus quod esset sepulchralis, sed hanc huius vnctionis mysticam significationem esse docuit. Sanè si nulla alia ex causa eam probasset, Mariæ vngentis (quæ illam significationem non intellexit) nulla laus esset, aut certè non tanta, vt quaqua- *Matt. 26.* uersum Euangelij prædicatio innotesceret, diceretur quod *hoc fecit in memoriam eius*: sicuti Christus futurum dixit. Nam eandem fuisse vnctionem, quam in hoc Euangelio Ioannes, & Matthæus, ac Marcus commemorant, ipsemet Calvinus diligenter hoc loco astruit. Laudat autem Christus pietatem Mariæ, & honorem illi exhibitum. Sic enim post *Matt. 26.* murmur discipulorum eam defendit Christus. *Quid molesti estis huic mulieri? Opus enim bonum operata est in me.* Hoc opus ex parte mulieris bonum non fuisset, nec illa bonum operata esset, nisi bonam aliquam in hoc opere intentionem habuisset. Aliam verò illam habuisse quàm vt Christum honoraret (nam & vngere capita Iudæi solebant quum hilariùs excipi volebant. Vnde Simoni Phariseo hospiti suo exprobrauit Christus, *Oleo non unxisti caput meum*) intelligi non *Luc. 7.* potest. Deinde illatio Caluini futilis est. Quis enim vnctione

similem quasi ordinarium cultum aut Christo adhibitum fuisse dicit, aut nunc adhibet, aut eius in Ecclesia usum quis unquam vidit? Quare & id quod aduertit profusum ridiculum est. Nam si quotidie tale sibi officium præstari vellet, quiduis prius dixisset, quàm hoc sepultura sua datum. Tale nunc officium nec quotidie, nec unquam, Christo præstatum; nec soli sepulturae datum fuit, ut iam dictum est.

Externi
cultus Deo
grati
Psal. 23.
Exod. 35.
& seqq.
3. Reg. 5.

Pergit ineptire Calvinus. Et certè Deus externas pompas non moratur. Cultus ergo diuini ignarus erat Dauid, quum diceret: Domine dilexi decorem domus tua, & locum habitationis gloria tua. Sed & tota illa splendissima tabernaculi in deserto, posteaque templi in loco quum elegerat Dominus, extructio præter Dei voluntatem facta erat. Sanè ita, si plus mendaci Caluino quàm Scripturis diuinis credimus. Adde adhuc quasi bellum Deo indicens. Imò quum nimis præter ad carnales ritus hominis ingenium esse videat, subinde et illis parcos & sobrios esse iubet. Rectissimè fecisset Calvinus, si, ubi & quando Deus hoc iusserit, alicunde ostèdisset. Nunc iubete Deum Calvinus dicit, quod non Deus iubet, sed Calvinus suadet. Hæc est proteruitia hæretica, suis placitis Dei nomen affingere. Deinde ut ad carnales ritus proclive est hominis ingenium, ita absque ritibus & ceremoniis friget hominis in Deum pietas, quod ex ipso Caluino supra accepimus.

Ad Ioh. 4. v. 23.

Adde quòd ritus & ceremonia Christianorum carnales ritus non sint, quum neque ad carnis iustitiam, neque ad vmbralem significationem, ut olim Iudæorum, sed ad Dei gloriam, eiusque nominis honorem, & ad pietatis flammam magis accendendas (quod ipsa pios experientia docet) instituantur. Concludit tandem Calvinus. Quare præposteri sunt interpretes qui ex Christi responso inferunt placere Deo sumptuosos & magnificos cultus: quum potius Mariam excuset, eo quòd extraordinarium sibi officium præstiterit, quod ad perpetuam celebrandi Dei normam exigi non docebat. Non esse præposteros sed legitimos interpretes qui ex Christi responso inferunt placere Deo sumptuosos & magnificos cultus, disputatio nostra præcedens demonstrauit. Nec Mariam Christum excusata de officio extraordinario sibi præstito; sed postquam eius opus bonum, quatenus ipsa operata erat, laudasset, extraordinariam eius significationem explicauit; ut eò magis Diuulorum murmur compriueret, & de instanti sua palam doctrinam inculcasset.

Absterfa nunc & diluta tota Caluini in hunc locum calu-
laticos

latione, non nisi inanibus paralogismis (qualia eius sunt omnia) referta, de re ipsa quam hoc exemplo aluimus, de templorum magnificentia, & eorum quæ ad externum cultum pertinent splendore in Ecclesia Catholica perpetuò approbata contra nouatores istos pauca in medium antiquitatis testimonia proferemus. Sanè vt creuit ac floruit magis Christiana religio, ita templorum decor & magnificentia. Tempore Constantin Magni, qui primus Christianam religionem publicè professus est, oratoria Christianorum à tyrannidis destructa clariora & celsiora resurgere, & pro humilibus conuentibus excelsa templa eleuata sunt, idque cum maxima Christianorum lætitia, vt narrat Eusebius testis oculatus. Quo in genere Constantij eiusdem Constantini filij pietatem laudat Athanasius, de extructa Alexandria tam ingenti Basilica, vt ea sola capere posset populum, què aliæ omnes prius capere non poterant. Quum autem eodem tempore à Gallo & Iuliano Basilica S. Martyri Mamæ maximis sumptibus extrui cœpisset, Greg. Nazianzenus scribit, munus id Galli (nam Iulianus non nisi hypocriticè & politicè ad idem opus concurrebat) Deo acceptissimum fuisse, vt quondam fuit sacrificium Abel. Eodem tempore Gregorius Nyssenus templum S. Theodori Martyris magnificentissimum, variisque picturis & sculpturis ornatissimum describens, apertè laudat hoc genus pietatis in erigendis magnificis templis. Sed & Reginas Theodosij iunioris matrem & coniugem hoc nomine eximie prædicat Cyrillus Alexandrinus, quod sumptuosissima Christiano templa erigerent, & hoc illarum animabus à Deo concessum gratulatur. Sed & alter Cyrillus Hierosolymitanus Episcopus de Regum sui temporis pietate ita scribit. *Isti qui nunc sunt Reges pietatis ergo argento induentes & auro sanctam hæc Ecclesiam Resurrectionis, in qua nunc sumus, extruxerunt, & argenteis monumentis splendidam effecerunt.* Porro de Apostolorum templis & Martyrum Basilicis magnificentissimis ita meminit S. Chrysostomus. *Seruorum Crucifixi sepulchra regibus aulis sunt clariora, non magnitudine & pulchritudine adificiorum (nam & in hoc superant) sed, quod multò maius est, conuenientium studio.* De ipsis fortasse Antiochenis templis (nam Antiochiæ ista dicebat) loquitur, quorum sacra vasa Iuliani apostatæ quæstor olim diripiens, eorum magnificentiam conspicatus dixit, *Ecce quàm sumptuosus vasis filio Maria ministratur.* Tandem cum suis Hugonotis, qui Ecclesias Gallicanas diripuerunt, dicturus haud dubiè Calvinus erat,

Templorum
cultus anti-
quitatis
testimoniis
comprobatur.

Histor. Eccl.
lib. 9.
cap. 10.

In Apol.
ad Constantinum.

Orat. 1. in
Iulianum.

Orat. in S.
Theodori.

In lib. de
recta fide
ad Reginas,
in principio.
Cantic. 14.

Hom. 66.
ad pop.
Antioch.

Theodoret.
lib. 3. c. 1.

qui contra sumptuosos & magnificos Dei cultus tam acute disputavit. Hæc pauca, sed summæ antiquitatis & doctissimorum Patrum testimonia, contra prophanam hoc loco Caluini sententiam sufficere possunt. Vnum adiciam D. Augustini, cuius eruditionem & pietatem præ cæteris venerari solet Caluinus. Disputans ex instituto Augustinus contra simulachra Gentium, & ornatum eorum, quo in loco externam istam in templis Christianorum pompam reprehendere & culpæ potius debebat quàm laudare, si aliquid reprehensione dignum in illis esset, de illa externa & sumptuosa pompa à cultu carnali diligenter eam distinguens, ita scribit. *Simulachra Gentium argentum & aurum: sed Deus fecit argentum & aurum. Ipsa tamen simulachra opera manuum hominum. Hæc enim venerantur homines quod ipsi ex auro argentoque ferunt. Sed enim & nos pleraque instrumenta & vasa ex istiusmodi materia vel metallo habemus in usum celebrandum sacramentorum, quæ ipso ministerio consecrata, Sancta dicuntur, in eius honorem cui pro salute nostra inde seruitur. Et sunt profecto etiam ista instrumenta vel vasa quid aliud quam opera manuum hominum. Veruntamen nunquid os habent, & non loquentur? Nunquid oculos habent, & non videbunt? Nunquid eis supplicamus, quia per ea supplicamus Deo? Hæc Augustinus, quem fidelissimum vetustatis interpretem vocare Caluinus solet. Docet & testatur ex more Christianorum esse in templis suis habeant instrumenta & vasa aurea atque argentea. Non ad usum prophanum, sed ad usum celebrandum sacramentorum, baptismi imprimis & venerabilis Eucharistiæ. Non nisi enim hæc duo ab Augustino pro sacramentis haberi, dicere solent hæretici. Et certè illa frequentissimè commemorat, de aliis tamen aliquando etiam mentionem faciens. Sed ad horum maximè usum vasa & instrumenta aurea atque argentea (quæ quid aliud esse possunt quàm*

Enar. in
Psal. 113.
Conc. 2.

In orat. ad
Arianos,
& de seipso:
& in Apologético.

Ambros. offic. lib. 2. cap. 28.
Concil. Arelat. 1. cap. 13.

ad baptismi quidem usum baptisterium ipsum, aut peluam aliqua, vel viceoli, ad venerabilis autem Eucharistiæ celebrationem calices, altaria, candelabra, patinæ, viceoli, thuribula, & similia) in templis haberi affirmat. Docet hæc ipso ministerio consecrata Sancta vocari, nempe ab hominibus laicis non contingenda, ut magnus ille theologus Gregorius Nazianzenus scribit; nec nisi in summa Ecclesia necessitate proponenda, quod Ambrosius piè se fecisse commemorat; & etiam necessitatem factum Patres Arelatenses anathemate notant. Docet porro Augustinus, in Dei honorem, cui pro salute nostra

inde fertur, hæc in Ecclesiis haberi: ac denique nos per illam Deo supplicare. Non dissimiliter de vasis & ornamentis Ecclesiasticis splendidis ac sumptuosis, scribunt alij Patres: S. Basilius in regulis breuioribus, Patres Concilij Laodiceni, Opratus libro sexto contra Parmenianum, Theophylactus *Ad quæst.* 310. c. 21. in caput 14. Marci, vbi & Iudæ similes eos esse docet, qui, vt sacra Ecclesiæ vasa viliora sint, pauperum curam prætexunt; Prudentius in hymno de Sancto Laurentio, vt in hoc opere ad ipsum diem Sancti Laurentij recitauimus. Quæ omnia antiquitatis testimonia ad prophanam hodie hæreticorum *δοξασαν* refutandam sufficiunt: qui nudis parietibus & sellis ligneis Deum suum colunt, quasi aut non maiori honore dignus ille foret, aut ad honorem domus Dei externus decor & apparatus nihil faceret. Quem animi sensum tota hæc hactenus Christi Ecclesia, vt excitatis testimoniis vetustissimis, que adhuc extantibus templis patet, penitus condemnavit. Ita quantum distat cælum à terra, tantum Ecclesiæ hactenus Christianæ cogitationes à cogitationibus hæreticorum hodie distant.

8. *Pauperes semper habebitis vobiscum, me autem non semper habebitis.*

Assuntur his verbis hæretici, vt Christi iam in cælo *Christi præsentia* assumpti non aliam in terris præsentiam quam spiritua- *realis in Venerab. Sacramēto defenditur.* lem, qua Spiritus sui gratia credentibus adest, probent: & consequenter in Sacramento corporis & sanguinis sui, quod instituit, cum realiter & verè præsentem esse non posse confirmant. Nec ab hoc stupore vel ineptia ipse Calvinus abstinet. Sic enim in præclara sua Institutione scribit. *Disertè exprimit Christus se cum discipulis non semper fore in mundo.* Vbi *Lib. 4. c. 17. nu. 26.* notatur in margine, Matth. 26. b. 11. Cuius loci hæc sunt verba quæ tractamus. Affingit autem statim solutionem quam conuellat, & dicit. *Hoc autem dictum pulchre sibi diluere videntur, quasi neget Christus se pauperem & miserum semper fore, vel necessitatibus caduca vitæ obnoxium.* *Cathol. respons. mancam allegat.* Atqui non est hæc plena & integra Catholicorum solutio. Respondent Catholici Christum hæc verba dixisse de corporali sua præsentia in corporali & visibili forma, qua tunc conuertatus cum discipulis fuit, quæ humanæ vitæ necessitatibus obnoxia foret, & illis officiis humanitatis ac honoris indigeret. Nunc quid Calvinus replicet videamus. *Atqui (inquit) circumstantia*